

Cercetările arheologice preventive din perimetrul ”Stația de comprimare a gazelor naturale,, – Bibești-Hurezani, județul Gorj, din anul 2018

*Vasile Marinoiu, Adrian Gligor
Dumitru Hortopan, Ion Bălțean
Cristinel Plantos*

Cercetarea arheologică preventivă de la Busuioci-Hurezani, județul Gorj, s-a efectuat în perioada 3 octombrie – 8 noiembrie 2018, pe terenul cu potențial arheologic determinat de cercetările de diagnostic arheologic desfășurate anterior, în primăvara aceluiași an, de arheologi din cadrul Muzeului Județean Gorj ”Alexandru Ștefulescu,, din Târgu Jiu și S.C. ARCHAEOSAVE S.R.L. din Timișoara.

Cercetările preventive din acest perimetru au fost cauzate de realizarea proiectului ”Dezvoltarea pe teritoriul României a sistemului național de transport gaze naturale pe coridorul Bulgaria - România – Ungaria – Austria (BRUA) –Faza I: Stația de comprimare a gazelor Bibești – Hurezani, județul Gorj” . Proiectul urmează să realizeze legătura între punctele existente de interconectare ale sistemului românesc de transport gaze naturale și cel al Bulgariei (la Giurgiu) și al Ungariei (la Nădlac), pe culoarul Giurdiu – Podișor – Corbu – Hurezani – Hațeg – Recaş - Horia – Nădlac.

Suprafața afectată de proiect a fost delimitată în baza coordonatelor STEREO 70 recepționate de la beneficiar – Societatea Națională de transport gaze naturale Transgaz (SNTGNT) Mediaș.

Colectivul de cercetare a fost compus din arheologii: dr. Marinoiu Vasile (responsabil de șantier) și dr. Hortopan Dumitru din partea Muzeului Județean Gorj ”Alexandru Ștefulescu,, din Târgu Jiu, respectiv dr. Gligor Adrian, dr. Bălțeanu Ion și dr. Plantos Cristinel din partea firmei S.C. TOTAL BUSINESS LAND S.R.L. din Alba Iulia.

Perimetrul supus cercetării este situat pe terasa superioară a luncii râului Amaradia Mare (pe malul stâng al acestuia), la cca 200 m Est, nu foarte departe de zona de contact cu pantele Dealului Busuioci.

Caracteristici geografice – administrative.

Față de centrul administrativ al comunei Hurezani, acest perimetru se află la cca 2 Km S-V, iar raportat la principalele centre urbane din zonă, este la cca 25 km S-E de orașul Târgu Cărbunești (DN 67 B Târgu Cărbunești – Drăgășani) și respectiv 58 de km N-E de municipiul Craiova (DN 6 B Hurezani – Craiova).

Din punct de vedere a reliefului , comuna Hurezani este compusă din 3 unități fizico-geografice și anume: dealurile care aparțin Podișului Getic: - În nord Dealul Măgura, în partea de est Dealul Artanu, Dealul de Mijloc și Dealul Busuioci, iar la vest Dealul Totea, Dealul Rășina, Dealul Bujoranu, Dealul Purcărețu, Dealul Ratea, Dealul Lazu și Dealul Judecei. Acestea au culmi prelungi și paralele și cu altitudini ce variază între 370 și 470 m.

Lucrările de prospecțiuni geologice în zonă s-au efectuat încă din anul 1926, fiind reluate ulterior în perioada 1947 – 1965. Aceste prospecțiuni au stabilit existența unor structuri de hidrocarburi cu zăcămintele de petrol și gaze naturale. Astfel s-a conturat în această zonă trei structuri cu zăcămintele de gaze naturale libere, localitatea Hurezani fiind cuprinsă în ”Structura Hurezani – Piscul Stejarului,,.

Geomorfologic, zona este una de afundare, de formație aluvionară.

Repere privind potențialul arheologic al zonei.

Existența prezenței umane în teritoriul actualei comune Hurezani este atestată încă din epoca bronzului. Astfel, fără a fi furnizate detalii de natură topografică, este cunoscut în literatura de specialitate, ca provenind de la Hurezani, un topor ciocan din piatră, ce se află în colecția Muzeului Județean Gorj "Alexandru Ștefulescu,, din Târgu Jiu.¹

În anul 2018, în urma cercetărilor de diagnostic arheologic intruziv, realizate pentru investiția "Instalare conductă transport gaze naturale Panou Hurezani – TUCO Bulbuceni,, pe o lungime de 11 km între localitățile Hurezani – Stejari, s-au descoperit 4 situri arheologice ce se încadrează în epoca bronzului și fierului, dar mai ales în evul mediu secolele XV – XIX (așezări și necropolă).²

Recent, la începutul anului 2019, s-a descoperit în situl 2, o așezare de epoca bronzului, cu locuințe și artefacte aparținând culturii Verbicioara, pe malul drept al râului Amaradia, în punctul "La biserică,,.³

Tot în zona aceasta mai sunt amintite satele Căpreni și Stejari, cu potențial arheologic, unde s-au descoperit artefacte (monede și ceramică) de factură dacică în punctele "Cetate,, și "Morminte".

De altfel aceste descoperiri confirmă ceea ce documentele scrise și cartografice relevă existența în zonă, în evul mediu, a unor sate începând cu secolele XV – XVI, având drept caracteristici dispunerea locuințelor răsfrată, pe dealurile din zonă. Doar începând cu sec. al XIX-lea (după Regulamentul Organic din 1831), are loc strămutarea vetrei satelor spre vale și alinierea lor de-a lungul drumurilor principale.

Locuirea propriu-zisă a zonei studiate, este confirmată de descoperirile recente, ce datează așezările de sec. XV – XIX. Prima atestare documentară a satului Hurezani este din 13 ianuarie 1519, atunci când domnitorul Neagoe Basarab întărește mănăstirii Gura Motrului, moșii în "... Șușița, Ionești și Gruiari ...,, datorite de Harvat, mare logofăt.⁴ Satul Gruiari este vechea denumire a satului Hurezani de Sus.

Cercetarea arheologică preventivă de la Hurezani . Metoda de cercetare.

În ceea ce privește metoda de cercetare, s-a trecut la marcarea și delimitarea topografică a perimetrului ce urma a fi cercetat. S-a realizat decopertarea cu ajutorul a două excavatoare cu lamă de taluz și 12 muncitori.

Cercetarea arheologică preventivă a fost organizată astfel încât să permită atât gestionarea unei suprafețe de dimensiuni considerabile (11.890 m.p.), cât și la manevrarea și depozitarea unui volum mare de pământ excavat, rezultat în urma activităților de cercetare.

Pentru o bună gestionare a suprafeței supusă cercetărilor arheologice preventive, în ceea ce privește potențialele realități arheologice, cât și pentru un bun management logistic al sitului, suprafața a fost împărțită și trasată în careuri cu latura de 10 m , numerotate de la 1 la 18, pe direcție E –V, respectiv de la A la 1, pe direcția N – S.

Punctul zero al sistemului de carioaj a sitului are următoarele coordonate STEREO 70: N = 368712,566 și E = 394081,347.

¹ Petre Gherghe, *Unelte de piatră aflate în colecțiile Muzeului Județean Gorj*, în SCIVA, 38, 2., 1987, p. 159 -165.

² Marinioiu Vasile et alii, *Raport de diagnostic arheologic intruziv și Idem, Raport de cercetare arheologică preventivă*, - "Instalare conductă transport gaze naturale Panou Hurezani – TUCO Bulbuceni,, - beneficiar OMV Petrom - Târgu Jiu, 2018..

³ Calotoiu et alii, *Raport de cercetare arheologică preventivă "Dezvoltare pe teritoriul României a sistemului național de transport gaze naturale pe coridorul BRUA,,*, – Târgu Jiu, 2019.

⁴ *Documenta Romaniae Historica (DRH)*, vol. II (1501 01525), București ,1972, p. 338 -339.

Astfel, cercetarile arheologice au demarat prin decupaje mecanizate planimetrice. S-a început consecutiv din cele două extremități, cu depozitarea inițială a pământului în afara suprafeței cercetate. Așadar, au fost decapate pentru început careurile A?G – 1/4, respectiv D/1 – 15, D/G – 16 și D/E – 17.

Acolo unde a fost cazul, decaparea s-a făcut în mai multe etape, prin adânciri planimetrice succesive pentru evitarea deranjării straturilor unde puteau fi surprinse complexe suprapuse.

După decaparea mecanizată a subsectoarelor, s-au efectuat lucrări manuale de curățare (răzuire) a suprafeței rezultate, pentru o mai clară conturare a complexelor arheologice, în vederea înregistrării și cercetării acestora.

Din punct de vedere metric, succesiunea pe verticală a descoperirilor arheologice și plasarea lor în spațiu în sistem 3D s-a realizat folosind echipamente topografice de înaltă precizie, precum Stația Totală model Leica 407 TC, respectiv sistem mobil de GPS-uri procesionale, model GPS RTK South – 82 T.

După decaparea mecanizată a fiecărui aliniament de careuri, a urmat din punct de vedere metodologic, curățarea manuală a noii suprafețe decopertate, delimitarea anomaliilor cromatice și micro-morfologice din perimetrul analizat și cercetarea complexelor/contextelor evidențiate.

În trei microzone ale unității de cercetare, am coborât nivelul săpăturii, pentru a completa coloana stratigrafică cu informații suplimentare, dincolo de sterilul arheologic surprins în întreaga suprafață cercetată, pentru o descriere stratigrafică cât mai completă. Astfel, pe lângă marcarea tuturor evidențelor arheologice s-au realizat profile stratigrafice menite să aducă informații relevante asupra regimului de acumulare, precum și a etapelor de ocupare antropică a spațiului supus cercetării arheologice.

Așadar, într-o succesiune firească a abordării științifice și prin operațiuni specifice, s-au cercetat integral toate elementele de interes arheologic identificate.

Din perspectiva arheologică, micro-stratigrafia sectorului cercetat, comportă variații lenticulare și discontinuități de straturi vizibile în spațiu, fiind marcate atât de evidente procese de eroziune cât și de procese de post-depoziționare, la care se adaugă episoade de inundare. În sens general, putem face mențiunea că cercetările arheologice s-au dezvoltat în sectoare cu stratigrafie relativ liniară, chiar dacă pe alocuri discontinue și care confirmă observațiile noastre.

Cercetarea arheologică preventivă.

Cercetarea arheologică preventivă a relevat faptul că zona nu a fost afectată de inundații antropice contemporane de natură să afecteze pențialul arheologic din zonă.

În urma investigației arheologice exhaustive, realizată prin decopertarea și cercetarea integrală a suprafeței de 11.890 m.p., au fost surprinse 17 complexe arheologice de tip vatră de foc în aer liber, gropi cu conținut al resturilor de foc (cărbune, cenușă, pământ ars în mediu oxidant).

În baza realităților reliefate de cercetarea arheologică este improbabilă existența unor structuri de locuire permanentă în acest perimetru. Aceasta s-ar putea explica și prin observațiile de natură stratigrafică ce au ilustrat existența a cel puțin unui nivel de inundație de mari proporții, cauzate de revărsarea râului Amaradia Mare, dar și din datele de arhivă ilustrate în acest studiu.

Din cele 17 complexe arheologice descoperite în acest perimetru cercetat, nici un complex arheologic nu a furnizat inventar care să aibă valențe cronologice, acestea prezentând însă caracteristici ce ne fac să credem că sunt probabil din secolele XVII – XVIII. Adâncimea la care au fost puse în evidență complexele este de – 0,80 – 0,90 m față de nivelul de călcare, caracteristicile acestora ne indică faptul că acestea sunt cel mai probabil anterioare secolului al XVIII-lea și nu au fost perturbate de activitățile ulterioare.

Artefactele arheologice recuperate, descoperite în straturile ce suprapun complexele arheologice, constau din fragmente ceramice și piese din metal.

Majoritatea fragmentelor ceramice ne oferă indicii cronologice relativ bune, ce se datează în secolele XIX – XX, existând însă și un fragment ceramic ce trădează elemente mai vechi, ce ar putea fi atribuit secolului al XVIII-lea.

Cât privește inventarul metalic (în marea lor majoritate din fier), acesta, în lipsa unor piese cu valențe cronologice clare, se datează în aceeași perioadă a secolelor XIX – XX.

În concluzie, situl arheologic cercetat în acest perimetru este caracterizat astfel, de urmele unor vetre de foc deschise și de resturile îngropate ale acestor arderi ale unei/unor comunități, cel mai probabil pastorale sezoniere.

Harta 1. Plan cartografic istoric, sec. XVIII.

Harta 2. Plan cartografic istoric, prima jumătate a sec. XIX.

Harta 3. Plan cartografic istoric, a doua jumătate a sec. XIX.

Harta 4. Plan de încadrare în zonă, scara 1:25.000¹⁰, 1975-1987.

¹⁰ Plan extras din documentația – Raport de diagnostic arheologic intruziv - „Stație comprimare gaze naturale Bibești - Hurezani”, com. Hurezani, Jud. Gorj, Muzeul Județean „Alexandru Ștefulescu” Târgu Jiu, 2018

Foto 3. Decapare planimetrică mecanizată.

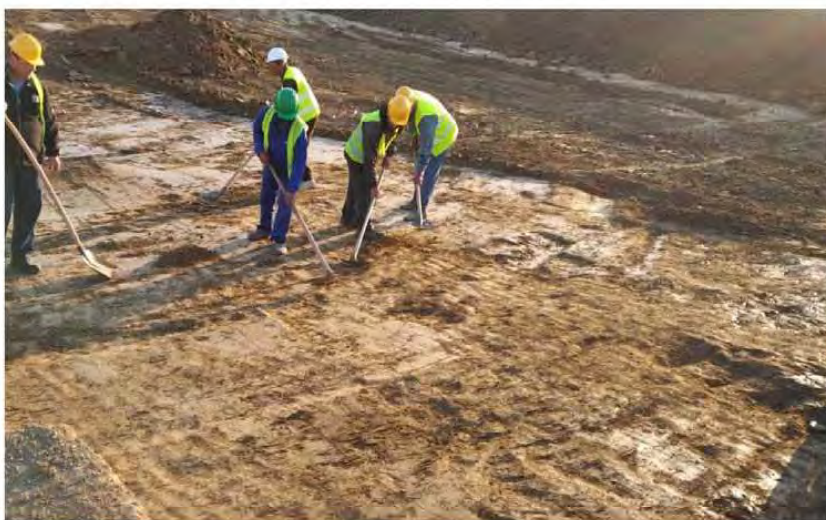

Foto 4. Lucrări manuale de curățare/răzuire, conturare complexe.

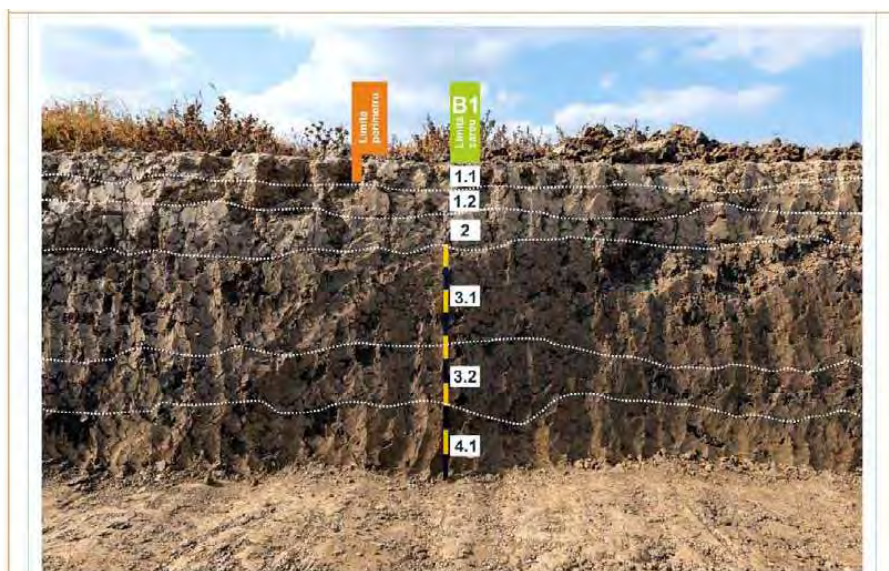

Foto 9. Profil stratigrafic cu orientare SV-NE, careu B1 – C1.

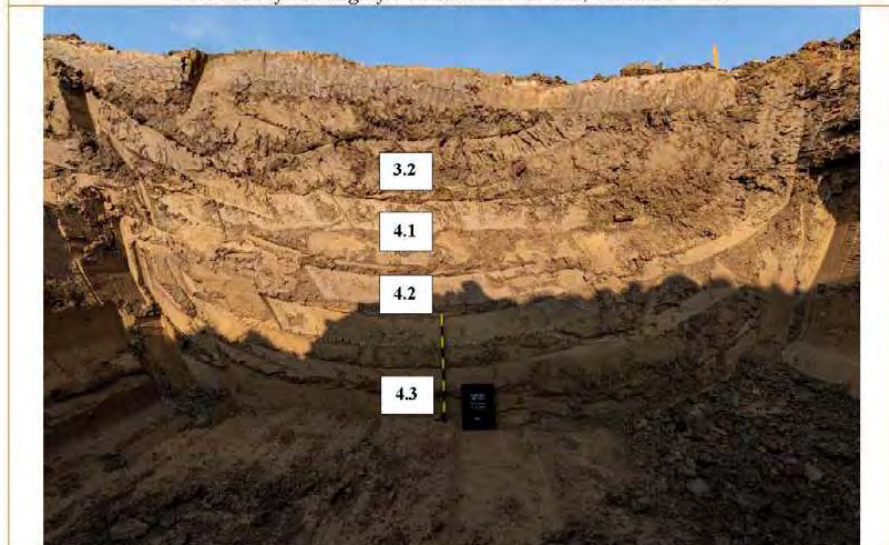

Foto 10. Sondaj stratigrafic efectuat în careul A1 pentru completarea secvenței stratigrafice.

Plan 1. Plan de încadrare în zonă

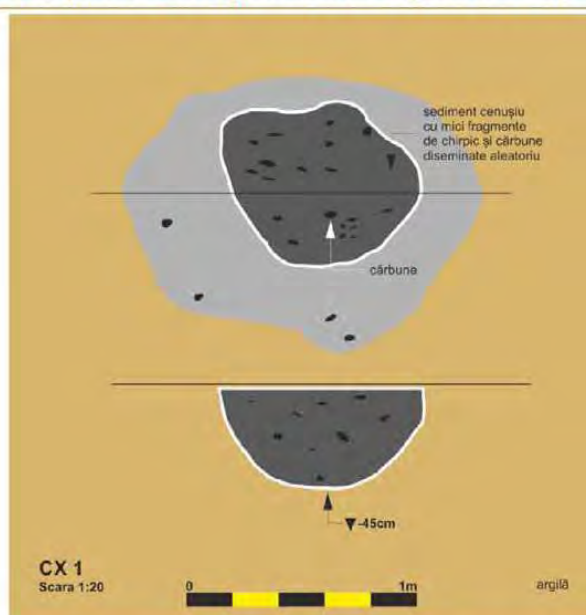

Plan 3. Plan general al săpăturilor cu marcarea complexelor arheologice

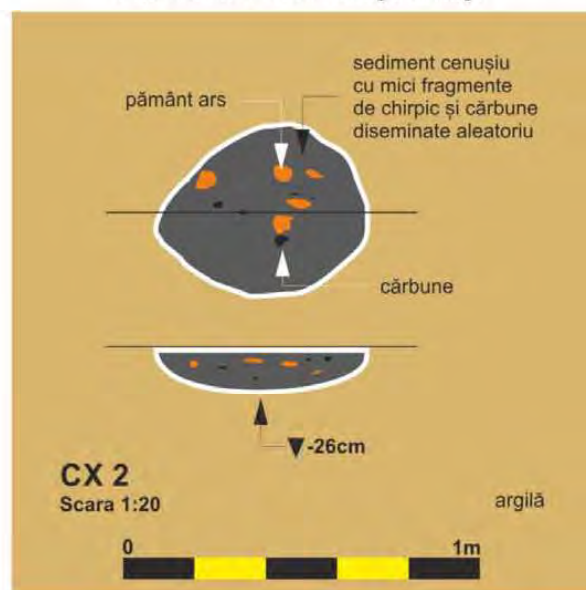

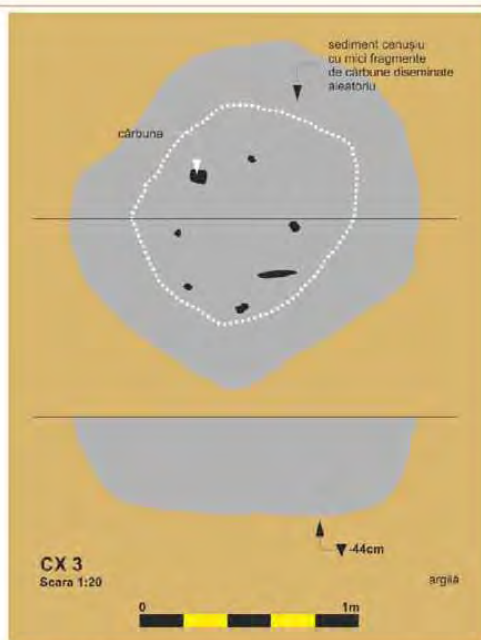
Plan 7. Planuri și profile ale complexelor arheologice: CX 1-13, CTX 1-4

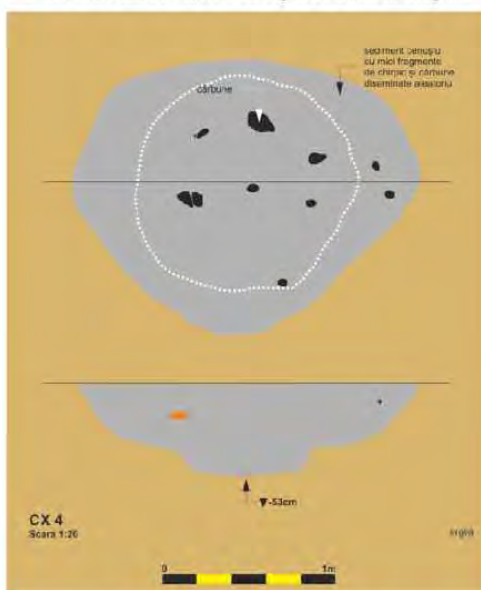
Plan 7/1. CX 1, #E 16 - Groapă de stâlp.

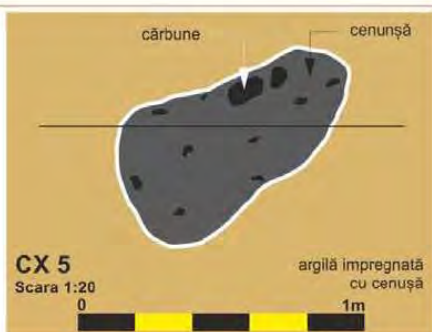
Plan 7/2. CX 2, #E 17 - Vatră în aer liber.

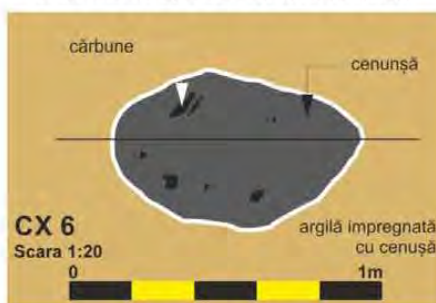
Plan 7/3. CX 3, #D 14 - Gropă circulară, simplă.

Plan 7/4. CX 4, #D14 - Gropă circulară, simplă.

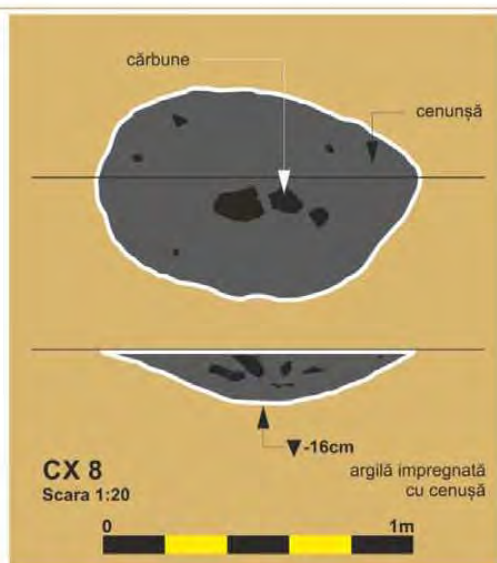
Plan 7/5. CX 5, #F14 - Vatră în aer liber.

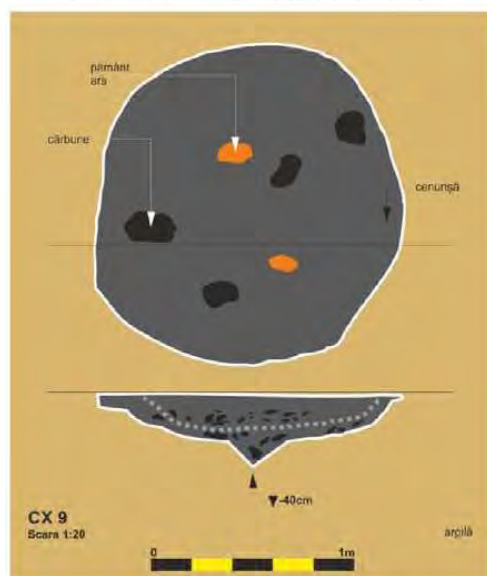
Plan 7/6. CX 6, #G13 - Vatră în aer liber.

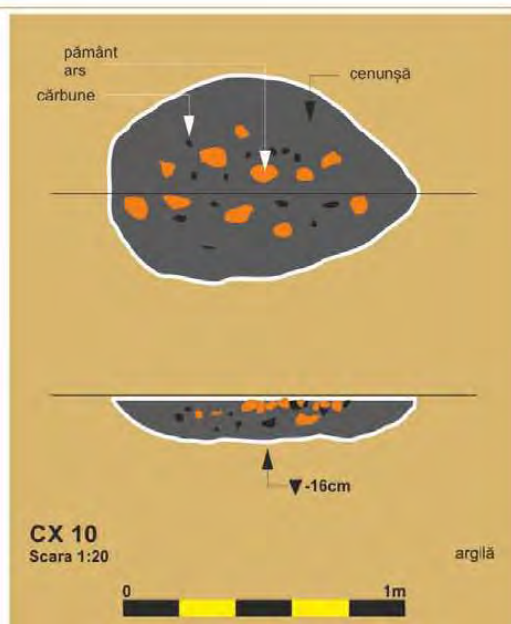
Plan 7/7. CX 7, #F12 - Groapă de stâlp.

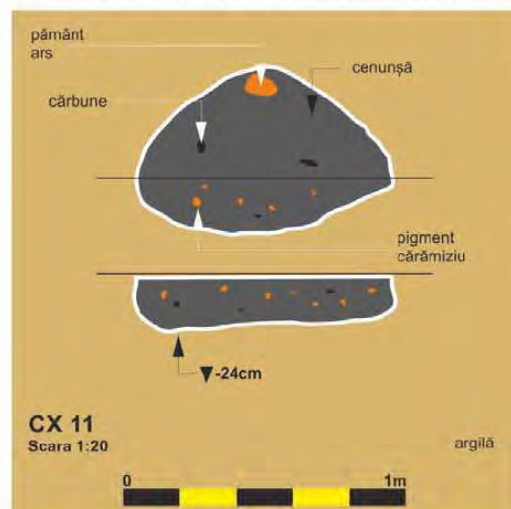
Plan 7/8. CX 8, #B8 - Vatră în aer liber.

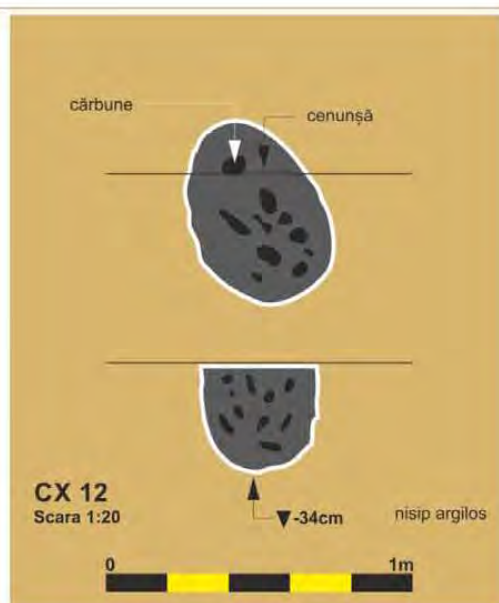
Plan 7/9. CX 9, #B9 - Vatră în aer liber.

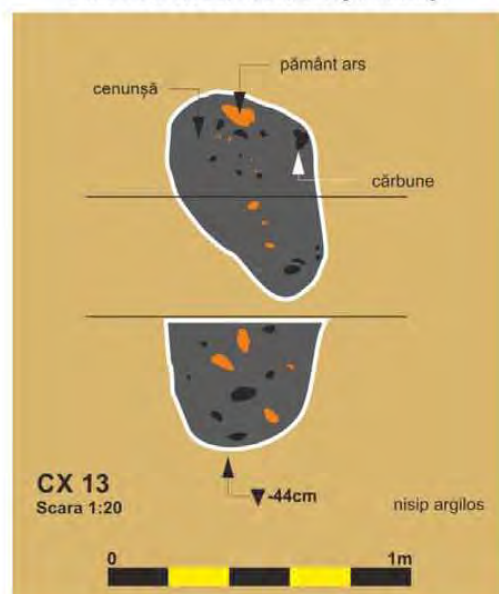
Plan 7/10. CX 10, #E12, Vatră în aer liber.

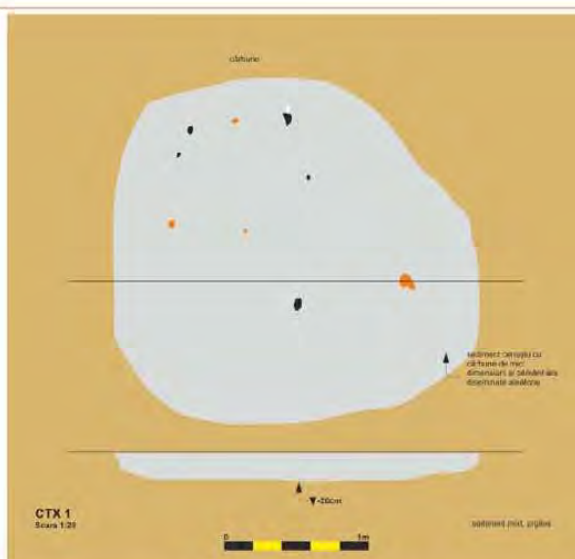
Plan 7/11. CX 11, #E9, Vatră în aer liber.

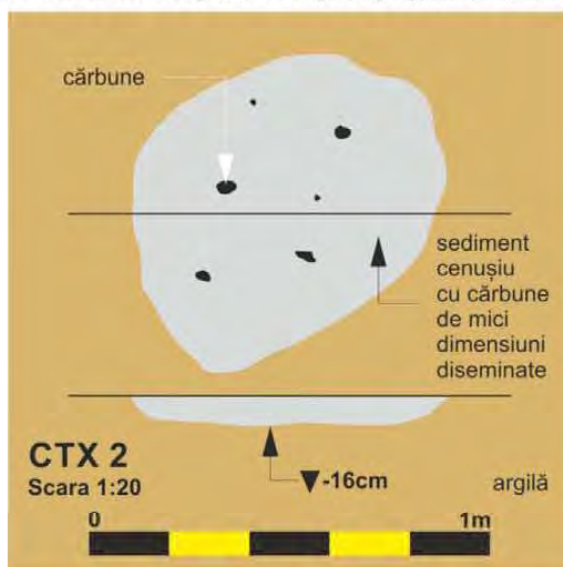
Plan 7/12. CX 12, #C17, Groapă de stâlp.

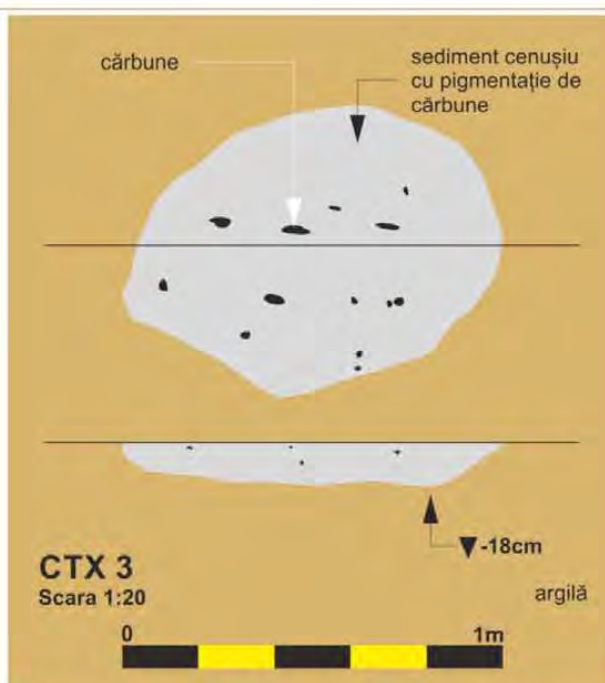
Plan 7/13. CX 13, #B18 - Groapă de stâlp.

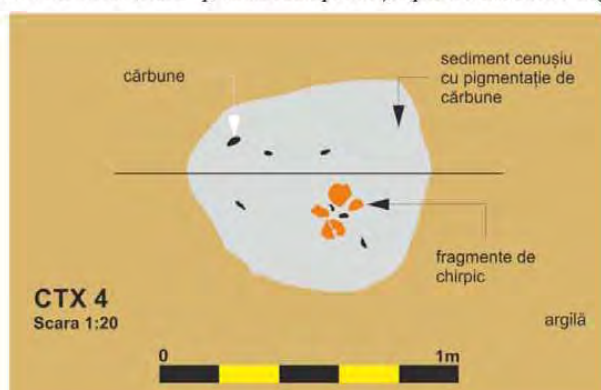
Plan 7/14. CTX 1, #B4-C4 - perimetru cu prezență sporadică de oxizi de fier.

Plan 7/15. CTX 2, #C3 - perimetru cu prezență sporadică de oxizi de fier.

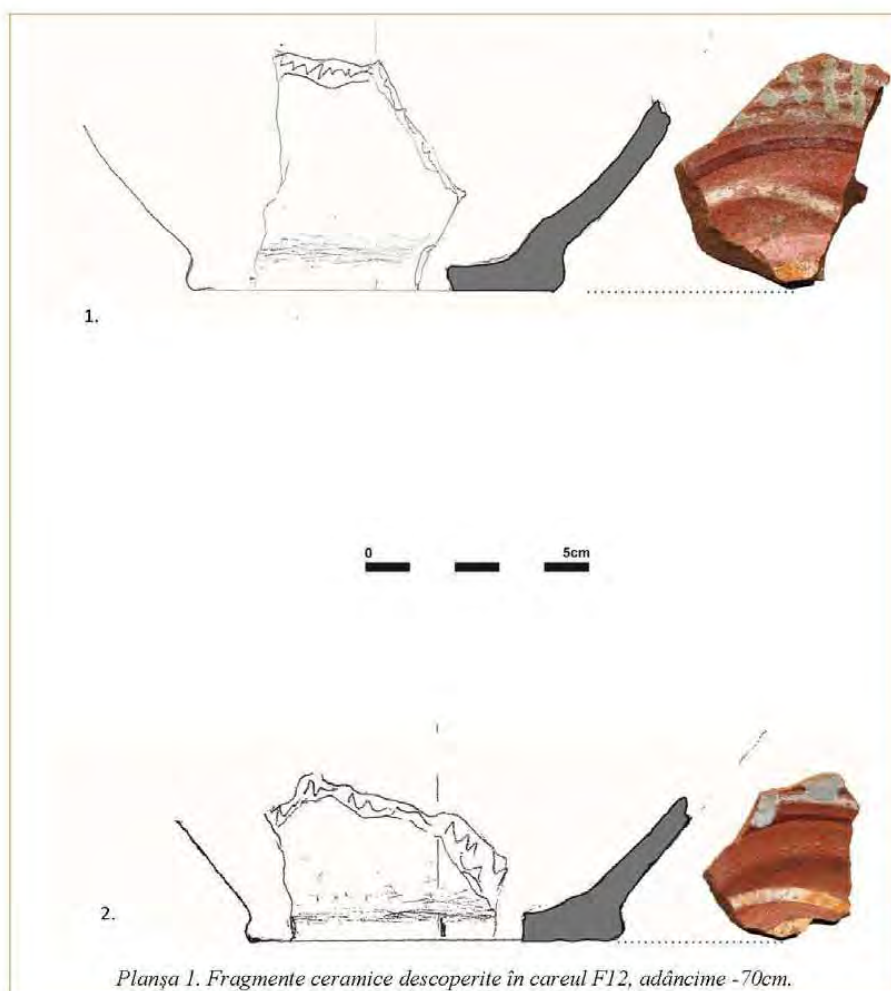

Plan 7/16. CTX 3, #D4 - perimetru cu prezență sporadică de oxizi de fier.

Plan 7/17. CTX 4, #E3 – Groapă naturală umplută cu resturi de vatră.

Desene ale pieselor de patrimoniu mobil

3. PIESE FOTOGRAFIATE

- *Fotografii de încadrare în peisaj a obiectivului / Fotografii de recunoaștere a unității de săpătură*

Foto 18. Imagine aeriană a perimetrul cercetat, în timpul cercetărilor arheologice

Foto 19. Imagine aeriană a perimetrul cercetat, în timpul cercetărilor arheologice

Foto 20. Imagine aeriană a perimetrul cercetat, la finalul cercetărilor arheologice

Foto 21. Înregistrare topografică digitală a datelor.

Foto 22. Înregistrare topografică digitală a datelor.

Foto 23. Verificare stratigrafică pe aliniamentul careurilor E-F18, între conducta de petrol existentă și limita perimetrului de cercetare.

Foto 24. Conducta de petrol existentă surprinsă în careul C18.

Foto 25. Relația pe verticală dintre zona cercetată și o secțiune martor a diagnosticului intruziv.

Foto 26. Relația pe verticală dintre zona cercetată și o secțiune martor a diagnosticului intruziv.

Foto 27. Decapare planimetrică la nivelul orizontului stratigrafic "Lvl. 3.2".

Foto 28. CX 1

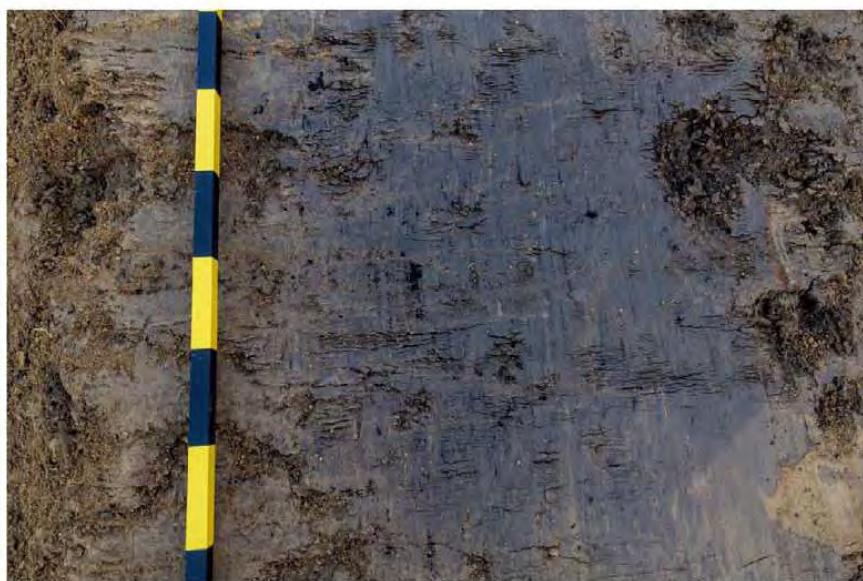

Foto 29. CX 1

Foto 30. CX 1

Foto 31. CX 1

Foto 32. CX 2

Foto 33. CX 2

Foto 34. CX 2

Foto 35. CX 3

Foto 36. CX 3

Foto 37. CX 3

Foto 38. CX 3 / CX4

Foto 39. CX 4

Foto 40. CX 4

Foto 41. CX 4

Foto 42. CX 5

Foto 43. CX 5

Foto 44. CX 6

Foto 45. CX 6

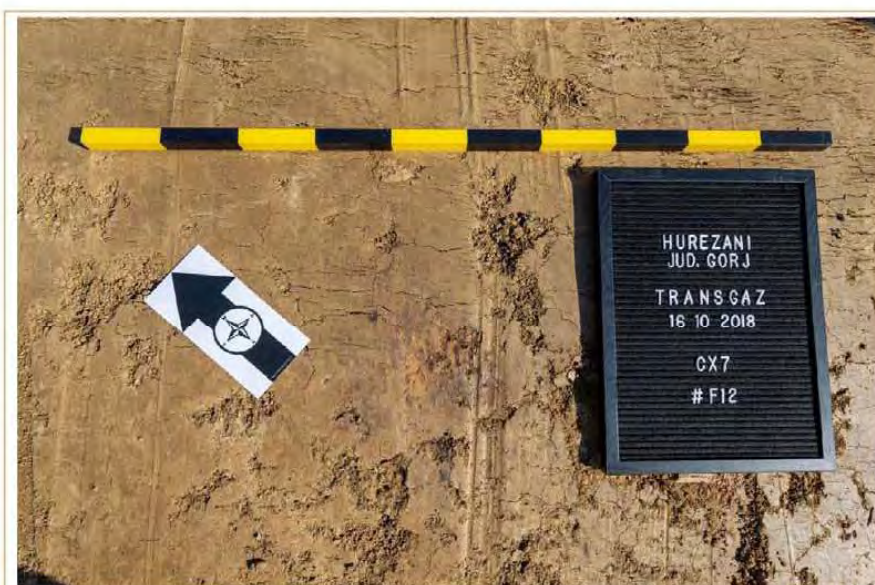

Foto 46. CX 7

Foto 47. CX 7

Foto 48, CX 8

Foto 49, CX 8

Foto 50. CX 9

Foto 51. CX 9

Foto 52. CX 9

Foto 53. CX 9

Foto 54. CX 10

Foto 55. CX 10

Foto 56. CX 11

Foto 57. CX 12

Foto 58. CX 12

Foto 59. CX 12

Foto 60. CX 13

Foto 61. CX 13

Foto 62. CX 13.

Foto 63. CTX 1.

Foto 64. CTX 1.

Foto 65. CTX 2.

Foto 66. CTX 2.

Foto 67. CTX 3.

Foto 68. CTX 3.

Foto 69. CTX 4.

Foto 70. CTX 4.

Foto 71. CTX 4.

Foto 72. CTX 4.

Foto 73. CTX 4.

Foto 74 CTX 4.

• Fotografii ale pieselor de patrimoniu mobil

1a.

0

5cm

1b.

Planșa 2.

1a.

1b.

Planşa 3.

